

<http://tvtropes.org/pmwiki/pmwiki.php/Main/Troll> 16. Troll Psychology: A discussion on 'internet bullying' [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://daily-grind.net/troll-psychology-an-insight-into-internet-bullying/>

Нікіфорова Л.І., зав. каф.,
Інститут інформаційно-аналітичних досліджень
стратегічних програм

ЗМІСТ ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-СПРЯМОВАНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

У статті розглянуто різні змістові характеристики мовної компетенції. Наведено засоби формування комплексу знань професійної спрямованості для розширення мовної компетенції.

Ключові слова: мовна компетенція, професійна діяльність, збагачення мовної компетенції.

В данной статье рассматриваются разные смысловые характеристики языковой компетенции. Приводятся способы формирования комплекса знаний профессиональной направленности для расширения языковой компетенции.

Ключевые слова: языковая компетенция, профессиональная деятельность, обогащение языковой компетенции.

The article deals with different contextual characteristics of concept "lingual competence". Methods of formation of a person's complex competence level in the professional field are presented to provide the enlargement of lingual competence.

Key words: lingual competence, professional activity, students' lingual competence enlargement.

У сучасних умовах знання іноземної мови стає засобом успішної професійної діяльності, а рівень володіння нею – одним із показників становлення професійної культури особистості. Одночасно постає гостра необхідність швидкого обміну інформацією із закордонними діловими партнерами, тому майбутній спеціаліст для успіху своєї діяльності повинен уміти спілкуватися професійно грамотно як рідною мовою, так і іноземною.

Тому в сучасному суспільстві робиться особливий акцент на вивченні іноземної мови, що, при відповідному педагогічному забезпеченні, може істотно вплинути на мовну компетенцію студентів як майбутніх фахівців. Це й визначило необхідність аналізу мовної компетенції студента при навчанні іноземної мови.

"Компетенція" у сучасних наукових дослідженнях розглядається як низка питань, у яких певна особистість має пізнання, досвід; знання, досвід у тій чи іншій сфері; галузь знання або практики, у якій компетентна особа володіє конкретними знаннями і неабияким досвідом практичної діяльності. Саме поняття "компетентність" трактується як володіння компетенцією, знаннями, що дозволяють судити про щось; якість людини, що володіє всебічними знаннями в певній галузі і думка якої є вагомою, авторитетною [Епихина 2001; Караулов1977; Николаева1997; Петровская 1989].

Зазначені поняття мають різні змістові характеристики у науковій літературі. Так "компетенція – знання й досвід у певній галузі, особлива поінформованість" [Караулов1977, 28], мається на увазі сфера повноважень тієї чи іншої особи. А "компетентність"- володіння компетенцією [Караулов1977, 27], тобто характеристика рівня засвоєння особистістю тих чи інших знань.

Отже теорією лінгвістичних знань і граматики, яка відображає те, що людина, яка ідеально володіє мовою, могла б сказати чи зрозуміти, є теорією компетенції. У психолінгвістиці це явище називається володіння базовими, абстрактними правилами мови. Л.А.Петровська характеризує компетентність як рівень оволодіння особистістю знаннями [Петровская 1989:54], а за словами Г.І.Николаєвої компетентність визначається як рівень професійної кваліфікації [Николаева1997, 47].

Н.О.Єпихина визначає місце компетенції та компетентності у структурі особистості [Епихина 2001, 30–43]. Автор називає орієнтир для визначення компетенції як загальної характеристики особистості. Вона виділяє чотири підструктури в цій динамічній функціональній концепції. Перша формується шляхом виховання, друга – навчанням, третя – вправами, четверта – тренуванням.

Таке дослідження дає підстави констатувати, що компетенція знаходиться в межах другої підструктури, що поєднує знання, уміння, навички, набуті шляхом особистого досвіду при навчанні. Вищезазначену підструктуру ще називають "індивідуальною культурою", тобто підготовленістю [Епихина 2001, 31]. Властивості, що належать до цієї підструктури, формуються як навички, але їхні типові прояви, так само як і закріплені уміння, навички, знання, безсумнівно вже є властивостями особистості [Епихина 2001, 30].

Отже, компетенція входить у структуру особистості, з одного боку, і є ознакою становлення особистості, з іншого боку. Тому, на

наш погляд, сутність компетенції може бути представлена як процес – стан – властивість особистості.

Таким чином, при характеристиці особистості як цілого можна зробити висновок, що складниками цього цілого виступають стійкі психічні властивості. Психічними властивостями ми можемо назвати спроможність особи "на певні об'єктивні впливи відповідати певною психічною діяльністю" [Епихина 2001, 34]. Можемо констатувати, що властивості особистості, "будучи елементами її структури є її елементарними видами діяльності" [Епихина 2001, 35].

Що ж таке "мовна компетенція"? З одного боку, мовна компетенція особистості є характеристикою її професійної культури, з іншого боку – пов'язана з її становленням. Як стверджують науковці П.В. Растяннікова, Л.А. Петровська, Ю.М. Жукова [Жуков Ю.М., Петровская Л.А., Растянников П.В., 1990, 58], мовна компетенція є складником комунікативної компетенції.

Загальновідомий факт, що професійна культура завжди предметна і орієнтована на певну професійну діяльність.

Розвиток культурної особистості в цілому забезпечується освітнім процесом, а спеціалізація вищого закладу визначає становлення професійно компетентної особистості як основний результат вищої освіти. Таким чином, компетентність, являючись загальною культурною індивідуальною характеристикою, має певне значення для професійного розвитку особистості, виступає інтегральною особистісною якістю й визначає професійну культуру особистості.

Загальним проявом мовної компетенції є здатність адаптуватися до соціокультурного середовища, що для багатьох професій є показником якісного розвитку.

Під час навчання у вищому навчальному закладі (далі ВНЗ) у студента може виникнути потреба в знанні мови як засобу комунікації з партнером, але це може бути лише психологічною передумовою для прояву в майбутньому мовної компетенції, яка може ефективно розвиватися тільки у випадку, якщо ця передумова буде постійною стійкою схильністю. Повинна бути підтверджена зовнішня мотивація "хочу знати мову" за умови багаторазового повторення вибору стійким "можу".

Мовна компетенція буде постійною і невідокремленою від особистості, стане її невіддільною якістю за умови, коли вона існуватиме як істотна ознака. При дослідженні проблеми розширення мовної компетенції як фактора становлення професійної культури особистості ми будемо сприймати мовну компетентність як якість

особистості при визначеному (високому) рівні прояву мовної компетенції. Але коли вона не є сутністю і невід'ємною частиною особистості (при низькому рівні її прояву), мовна компетенція є властивістю, що характеризує ці прояви.

Згадана проблема не залишилася поза увагою зарубіжних дослідників Н. Віддоусана, Д. Хаймса, Л. Хіаоджу, К. Полстона та ін., роботи яких були присвячені визначенню змісту поняття "мовна компетенція", з'ясуванню її ознак та структури.

Л.Хіаоджу спробував визначити і запропонував свою схему-модель комунікативної граматичної компетенції, яка, на його думку, складається з таких рівнів мови: лексика, морфологія, синтаксис, синтактико-граматична семантика, фонологія [Хіаоджу 1984, 41].

Н.І.Гез розуміє під комунікативною компетентністю здатність учня правильно використовувати мову в різноманітних соціально детермінованих ситуаціях [Гез 1984, 40]. Отже, здатність і готовність до спілкування іноземною мовою зумовлює формування у студентів комунікативної компетенції. Вищезазначене передбачає: уміння комунікантів спілкуватися з дотриманням етичних і мовних норм, уміння співвідносити мовні засоби із завданнями й умовами навчання, прояв мовної компетенції, повне розуміння відносин між тими, хто спілкується.

На думку багатьох науковців (і вітчизняних, і зарубіжних) [Зимня 1976; Нумес 1972] існують різні підходи до визначення сутності й структури мовної компетенції. Сучасні дослідники до структури мовної компетенції включають такі складники як: читання, аудіювання, письмо, говоріння. Отже, на підставі вищезазначених тверджень можна виокремити три загальні ознаки мовної компетенції: 1) здатність до мови, 2) знання мови, 3) реалізація мови.

Таким чином, спираючись на аналіз наукових теорій сутності мовної компетенції, ми розуміємо поняття мовної компетенції як знання, уміння й навички в граматиці й лексиці, а також майбутня їх реалізація у професійному спілкуванні. Комунікативний акт відбувається завдяки мові, і комунікант передає певну інформацію, будуючи синтаксичні структури речень. А той, хто сприймає інформацію, розшифровує її, переводячи звуки мови у їхнє значення, і таким чином, завдяки цій інформації змінює своє ставлення до світу. Мова виступатиме засобом успішної взаємодії між людьми, якщо буде дотримано вищезгаданої системи програмування (шифрування) і депрограмування (розшифрування).

Аналіз наукових джерел [Paulston 1974, 38–54] дозволяє визначити характеристику й рівні розвитку мовної компетентності: низький, середній і високий. Низький характеризується оволодінням базовими мовними навичками, базовими основами граматики та опануванням загальнопрофесійною лексику; середній – умінням продукувати і репродукувати професійно орієнтований мовний матеріал; високий – володінням навичками зв'язної мовної взаємодії з використанням специфічних лексичних одиниць в діалогічній та монологічній мові на професійну тематику.

Осмислюючи вищезазначене, варто звернути увагу на психолого-педагогічні дослідження І. Геза, де автор зазначає, що до структури мовної компетенції входять такі складники (елементи): уміння викладати письмово основну ідею тексту, використовуючи необхідні засоби і правила орфографічного оформлення при репродукуванні письмових текстів; уміння написати есе; складати резюме при продукуванні; уміння працювати з текстами різної складності, визначивши основну інформацію при репродукуванні прочитаного (прослуханого) тексту; уміння представляти усні повідомлення при активній участі у бесіді; навички й уміння в аудіюванні (адекватне розуміння іншомовного повідомлення), оволодіння тими, хто навчається основ рецептивної і репродуктивної граматики спеціальної термінології за професійно орієнтованою спрямованістю.

Отже процес розвитку та розширення мовної компетенції особистості студента є складним явищем, оскільки містить в собі формування цілого комплексу лінгвістичних знань професійно-орієнтованого спрямування, а саме: здатність реалізувати отримані знання в професійній комунікації.

При іншомовній підготовці у ВНЗ важливо акцентувати увагу на постійному збагаченні та розширенні професійно спрямованої мовної компетенції, оскільки розвиток мовної компетенції передбачає уміння "оперувати текстами" і пов'язане безпосередньо з умінням "знаходити адекватні мовні засоби для вираження думки" [Епихина 2001, 42].

Важливо ставити конкретні комунікативні цілі й окреслювати спеціальні завдання, при цьому вивчення іноземної мови виступає як основна умова успішного виконання певної фахової ролі.

Отже, цілеспрямоване навчання іноземній мові не може бути відірване від професійно-орієнтованої підготовки, без професійного уміння мислити. Таким чином, відбувається складне зближення цілей навчання і завдань оволодіння іншомовною грамотністю і мовною

компетенцією для конкретної мети – підготовки студентів до вільного професійного спілкування.

Вищий рівень професійного використання мови сприяє більш успішній професійній діяльності особистості майбутнього фахівця. В першу чергу це залежить від поліпшення якості освітнього процесу у ВНЗ.

Одним із важливих шляхів розвитку професійної культури студента є максимальне зближення професійної діяльності фахівця із навчальною діяльністю студента.

Таким чином, можна зробити висновок, що однією із функцій мовної компетенції є забезпечення високого рівня професійної культури. Інтелектуальний, емоційно-особистісний і регулятивно-поведінковий аспекти – також є невід’ємними характеристиками, що входять до складу мовної компетенції, забезпечуючи становлення особистості як носія комунікативної і професійної культури.

Мовна компетенція і в подальшому забезпечує успішну професійно-культурну діяльність за умови постійного її розвитку і розширення відповідними знаннями, уміннями й навичками у процесі навчально- професійної діяльності. Тут мовна компетенція виступає як фактор, що сприяє досягненню особистістю високого рівня компетентності у спеціалізованих професійно-орієнтовних сферах діяльності.

Проблема оволодіння мовною компетенцією багатогранної іншомовної комунікації не є новою, тобто програмує мову,, але все ще залишається актуальною, оскільки не отримала повного розв’язання.

1. *Гез Н.І.* Развитие коммуникативной компетенции в ситуациях ролевого обучения // Коммуникативные единицы языка. Тезисы докладов всесоюзной научн-практ.конф. – М.: МГПИИЯ, 1984. – С.40.
2. *Епихина Н.О.* Обогащение языковой компетенции студента в образовательном процессе вуза: Дис. ...канд.пед.наук. – Красноярск, 2001. – 192 с.
3. *Жуков Ю.М., Петровская Л.А., Растягников П.В.* Диагностика и развитие компетентности в общении. – Киров, 1990. – 104 с.
4. *Зимняя И.А.* Смысловое восприятие речевого сообщения. – М.: Наука, 1976. – 263 с.
5. *Караулов Ю.Н.* Русский язык и языковая личность. – М., 1977. – С. 46–59.
6. *Николаева Г.И.* Коммуникативная компетентность. – Орел, 1997. – 156 с.
7. *Петровская Л.А.* Компетентность в общении. – М., 1989. – 128 с.
- 8.

Hymes D. On Communicative Competence // Sociolinguistics. Ed. By B. Pride and J.Holmes. – London, 1972. – P. 14–31.

9. *Paulston C.B.* Linguistic

and Communicative Competence. TESOL Quarterly, vol. 8. – № 4. – Dec. 1974. – P. 38–54. 10. Stern H.H. Fundamental Concepts of Language Teaching. – Oxford University Press, 1983. – 237p. 11. Widdowson H.G. Teaching Language Communication. – Oxford University Press, 1978. – 186 p. 12. Xiaoju L. In Defence of the Communicative Approach. ELT Journal. Vol.38. – № 1. – 1984. – P. 62–79.

Нужна К.А., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ПСИХОЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІЖНОГО МОВЛЕННЯ ФРАНЦІЇ

У статті схарактеризовано історію появи поняття "молодь" та причини виникнення молодіжного мовлення Франції, розглянуто психологічні та психолінгвальні особливості мовлення молоді, особливу увагу зосереджено на основних характеристиках мовлення студентів та молоді передмістя у Франції.

Ключові слова: французьке молодіжне мовлення, молодь Франції, молодіжні групи, психолінгвістика, соціальна психологія, соціальна комунікація, студентське арго, мовлення молоді передмістя, Інтернет.

В статье охарактеризовано историю появления понятия "молодежь" и причины возникновения молодежной речи Франции, рассмотрены психологические и психолингвальные особенности речи молодежи, обращается особое внимание на основные характеристики речи студентов и молодежи пригорода во Франции.

Ключевые слова: французская молодежная речь, молодежь Франции, молодежные группы, психолингвистика, социальная психология, социальная коммуникация, студенческое арго, речь молодежи пригородов, Интернет.

The article deals with the psychological and psycholinguistic peculiarities of the youth language in France. The history of the youth concept appearance and the origins of the youth language are characterized, the main characteristics of the students argot and the suburb youth language are discussed.

Key words: French youth language, youth of France, youth groups, psycholinguistics, social psychology, social communication, student argot, suburb youth language, Internet.